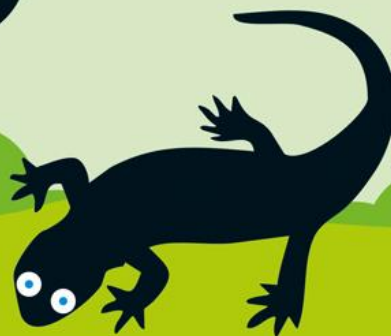

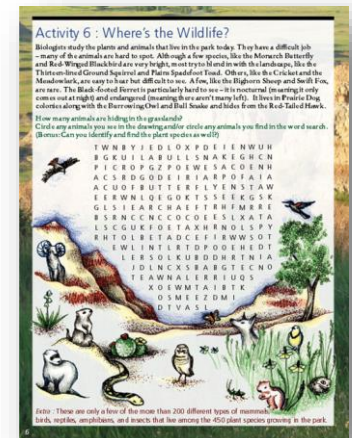
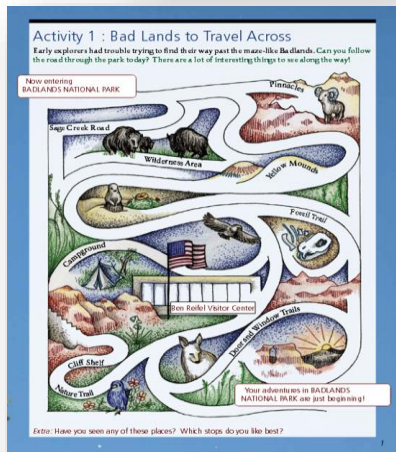
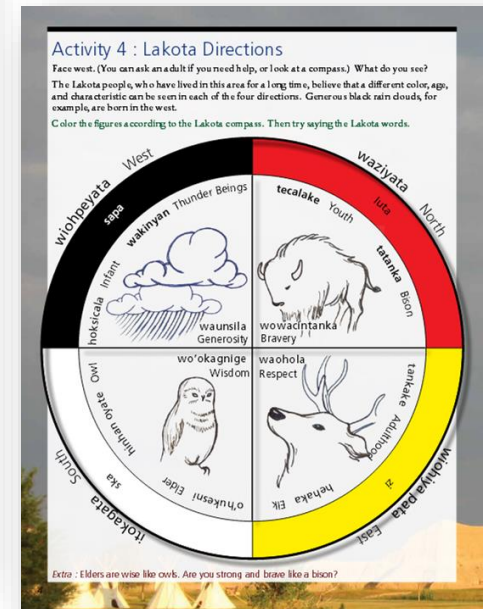
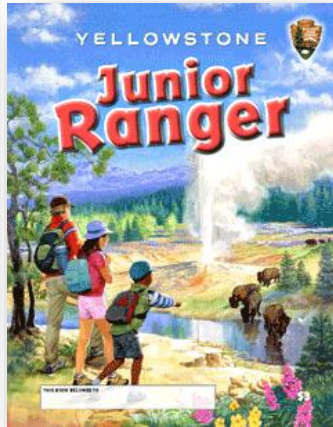
www.przyjacielpn.pl

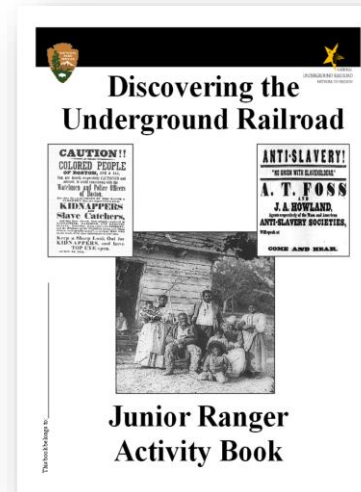
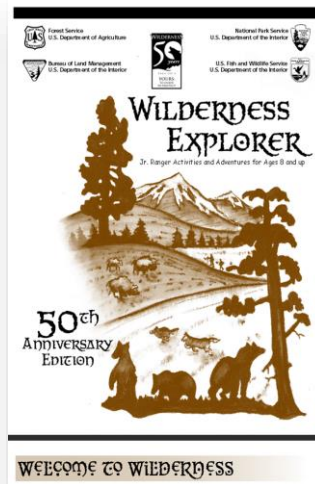
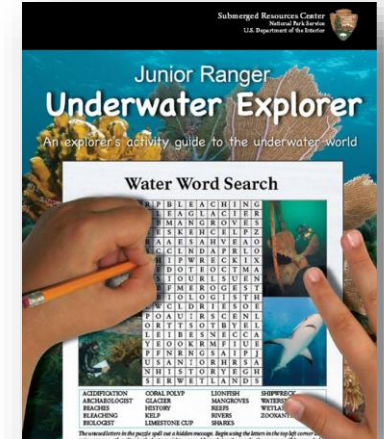
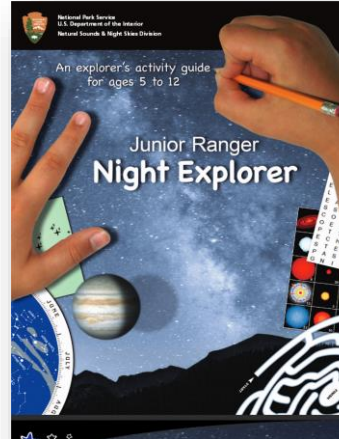
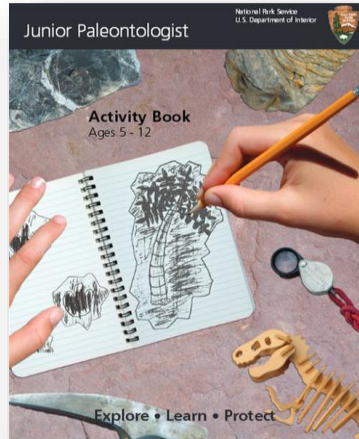
wfośigw
wojewódzki fundusz
ochrony środowiska
i gospodarki wodnej
w krakowie

Inspiracja

Inspiracja

Inspiracja

4-7 years

8-12 years

13+ years

Przyjaciel parku narodowego

Program edukacyjny dla dzieci

PRZYJACIEL PARKU NARODOWEGO

Informacji szukaj na stronie www.przyjacielpn.pl i w ośrodkach edukacyjnych parków narodowych

Program został sfinansowany ze środków:

Patronat naukowy:

Zespół projektowy

Tomasz Pasierbek

Ewa Strauchmann, Anna Kurzeja

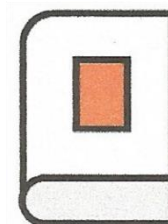
Magdalena Kuś

Alicja Subel, Janusz Glanowski

Marcin Guzik (koordynator projektu),
Marek Kot,
Alina Sidor

Dariusz Grochal
Skład liter
Grafika wydawnicza

Patronat naukowy:

Jolanta Pułka
(koordynator merytoryczny programu)

Skład i grafika:

Magdalena Frączek
(recenzent naukowy programu)

Zespół projektowy

Spotkania grupy projektowej

30.10.2014

9.12.2014

27.01.2015

3.03.2015

Etapy projektowania programu

- Identyfikacja potrzeb (wstępne rozpoznanie)
- Diagnoza (badania pilotażowe pierwszej wersji programu Strażnik przyrody GPN)
- Konceptualizacja programu (założenia teoretyczne)
- Metodyczne elementy tworzenia programu
- Wdrożenie programu
- Ewaluacja programu (badania właściwe)

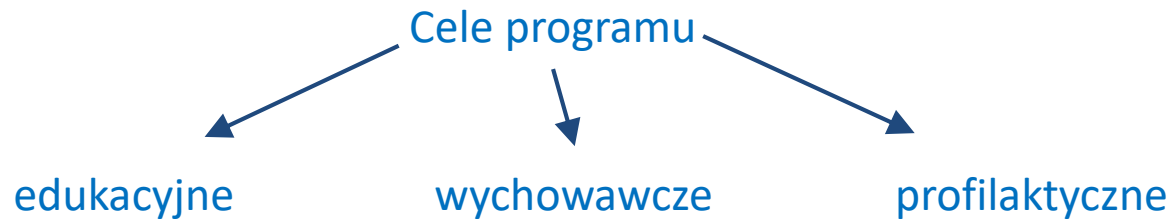
Wszystkie etapy są realizowane w oparciu o współpracę (stałą konsultację)

Zespołu projektowego z Dyrektorami Parków Narodowych, władzami

Wydziałów oraz rodzicami i **dziećmi**, z myślą o których tworzony jest program

Założenia teoretyczne programu – wybrane aspekty

Cel ogólny: kształtowanie i propagowanie pozytywnych postaw społecznych i ekologicznych wśród dzieci w wieku szkolnym oraz ich rodziców/opiekunów

Cele szczegółowe:

Rozwijanie wiedzy o przyrodzie ze szczególnym zaakcentowaniem świata roślin i zwierząt

Kształtowanie więzi z konkretnym parkiem narodowym, wyrażających się dbałością o środowisko naturalne

Wzmacnianie prawidłowych zachowań względem przyrody

Kreowanie pozytywnego obrazu obszarów chronionych

Założenia teoretyczne programu – wybrane aspekty

Treści programu:

- przyrodnicze: przyroda nieożywiona (pogoda, geologia), przyroda ożywiona (świat roślin i zwierząt)
- społeczne: zasady i normy właściwego zachowania się na terenie parku narodowego
- kulturowe: zwyczaje, miejsca, zabytki i ich architektura, legendy

Realizacja treści dostosowana jest do grupy wiekowej, przy czym zadania trudniejsze, które młodsze dzieci mogą wykonać z pomocą np. starszego rodzeństwa czy rodziców, oznaczone zostały gwiazdką

Założenia teoretyczne programu – wybrane aspekty

Realizacja zadań zakłada wykorzystanie praktycznych metod dydaktycznych:

- obserwacja
- eksperyment
- metody interaktywne
- metody aktywizujące

Założenia teoretyczne programu – wybrane aspekty

Grupy odbiorców:

- dzieci w wieku 6 - 8 lat (I etap kształcenia)
- dzieci w wieku 9 - 11 lat (II etap kształcenia)
- rodzice, opiekunowie, a także nauczyciele szkół podstawowych

Założenia teoretyczne programu — wybrane aspekty

Obudowa programu:

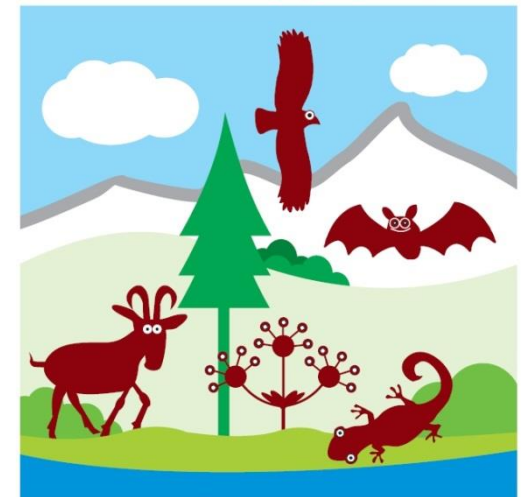
- dyplomy
- odznaki (medale)
- przysięga składana przed pracownikiem parku narodowego

Logotyp

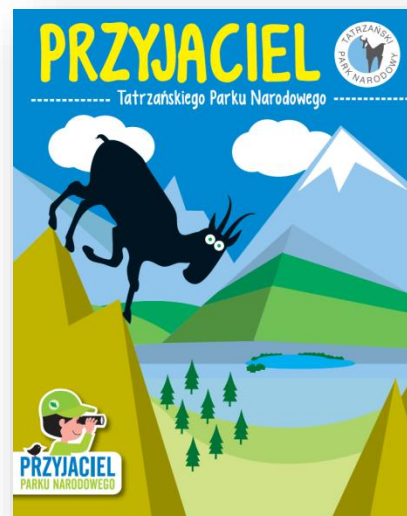
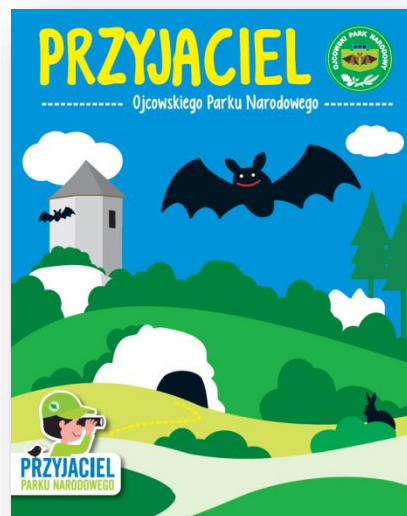
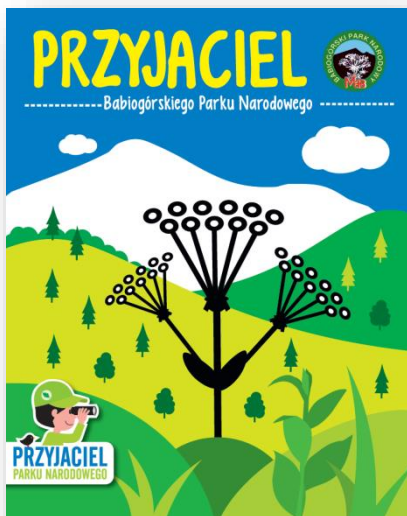
PRZYJACIEL

Parku Narodowego

Książeczka

Witaj w Babiogórskim Parku Narodowym!

Babiogórski Park Narodowy (BgPN) leży w Beskidzie Żywieckim. Powstał, by chronić najwyższy masyw polskich Beskidów z jego unikalną florą i fauną. Szczyt Babiej Góry, zwany Diablakiem, wznosi się na wysokość 1725 m n.p.m., co stawia ją w rzędzie gór alpejskich. W Polsce pod względem wysokości ustępuje jedynie szczytom tatrzańskim.

Samotny masyw, górujący nad sąsiednimi wzniesieniami o co najmniej 300 metrów, zwany jest Królową Beskidów.

Podczas wędrowki w kierunku szczytu przemierzamy cztery piętra klimatyczno-roślinne: regiel dolny, regiel górny, piętro kosodrzewiny i piętro alpejskie. Na stokach Babiej Góry zachwycamy się wspaniałe zachowanymi fragmentami pierwotnej Puszczy Karpackiej, wewnątrz których napotkać możemy ślady niedźwiedzi, wilków i rysi. Tutaj także odnaleźć można stanowiska bardzo rzadkich w Polsce roślin: okrzynu jeleniego i rogownicy alpejskiej.

Zapraszamy Cię do udziału w programie, dzięki któremu bliżej poznasz Park i zostaniesz Przyjacielem Babiogórskiego Parku Narodowego.

Jak zostać Przyjacielem Babiogórskiego Parku Narodowego?

Jeśli masz 6–8 lat
wykonaj przynajmniej
5 zadań z książeczki

Jeśli masz 9–11 lat
wykonaj przynajmniej
7 zadań z książeczki

Zadania trudniejsze zostały oznaczone gwiazdką

Podjąć wyzwanie sam albo poproś osobę dorosłą (rodzica, opiekuna, nauczyciela, pracownika parku) o pomoc w wykonaniu zadania.

Weź udział w przynajmniej 1 z oferowanych przez park narodowy atrakcji:

Wędruj po wybranej przez Ciebie ścieżce edukacyjnej

Zobacz Wystawę Stałą mieszczącą się w siedzibie Dyrekcji Babiogórskiego Parku Narodowego

Weź udział w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez pracowników BgPN

Skorzystaj z urządzeń edukacyjnych na Polance Odkrywców

Zdobądź Diablak – najwyższy szczyt Babiej Góry

Po zrealizowaniu programu pokaż swoją książeczkę pracownikowi parku, aby otrzymać dyplom i odznakę.

Gdzie i kiedy odebrać dyplom i odznakę?

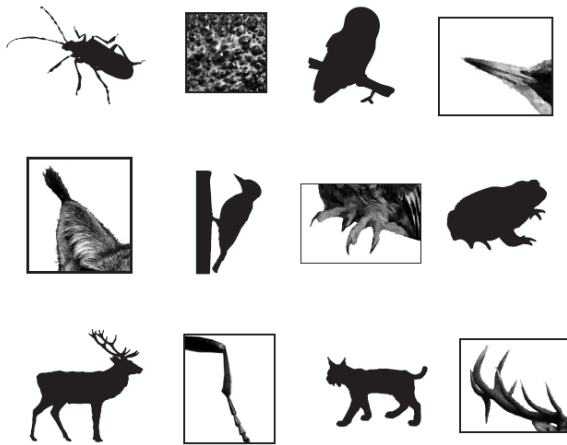
Na Wystawie Stałej mieszczącej się w budynku Dyrekcji BgPN w Zawoi Barańcowej, 34-222 Zawoja 1403 w okresie od maja do października przez cały tydzień w godzinach 9.00 – 17.00

Jeśli Ty lub Twoi opiekunowie macie pytania dotyczące odznaki, prosimy o kontakt z Zespołem Udostępniania Parku do Zwiedzania i Edukacji pod numerem telefonu 33 8775 110 wew. 22 lub e-mail: na adres tpasierbek@bgpn.pl

Jeśli chcesz dowiedzieć się o nas więcej wejdź na naszą stronę internetową www.bgpn.pl

Leśny detektyw

Spróbujmy pobawić się wspólnie w leśnego detektywa. Jak przystało na dzielnego stróża prawa Twoim zadaniem będzie odnalezienie zwierzęcia jedynie na podstawie fragmentu jego ryciny. Połącz w pary sylwetkę zwierzęcia z obrazkiem przedstawiającym charakterystyczny dla niego szczegół:

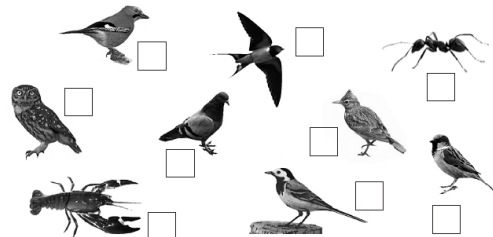
Dziobół stuka dziobem w drzewo nawet **kilka razy na sekundę** nie robiąc sobie przy tym żadnej krzywdy. Dolna i górna część dziobu mają różną długość, pomiędzy czaszką, a mózgiem jest niewielka przestrzeń wypełniona płynem, a w czasie znajdujący się gąbczaste kości – to wszystko sprawia, że głowa dziobcół tłumi uderzenia lepiej, niż najlepszy kask motocyklowy, rowerowy czy narciarski.

Zwierzęta w przysłowiach i porzekadłach

Uzupełnij przysłowia i porzekadła – w kratkę przy rycinie odpowiedniego zwierzęcia wpisz numer przysłowia, które z nim jest związane

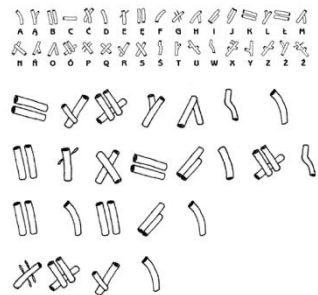
1. Lepszy w garści, niż na dachu.
2. Wybiera się jak za morze.
3. Na bezrybiu i ryba.
4. Mądry jak
5. Pracowity jak
6. Jedna wiosny nie czyni.
7. Każda swój ogonek chwali.
8. Święta Agnieszka wypuszcza z mieszk.

Choć trudno uwierzyć, barwna **sójka** o charakterystycznych, niebieskich „lusterkach” na skrzydłach należy do rodziny krukowatych, jest więc kuzynką kruka, wrony czy kawki. Jest ona **leśnym strażnikiem** – każdy podejrzaný ruch w lesie skutkować może głośnym skrzykiem zaniepokojonej sójki.

Szyfry i kody *

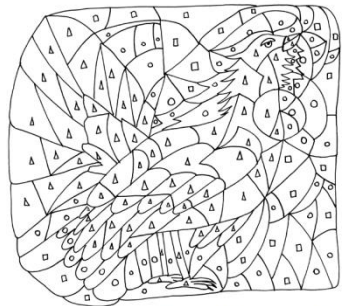
Przed tobą leśny szyfr. Na podstawie alfabetu „przetłumaczonego” na układ gałązek postaraj się odszyfrować podane hasło.

Mieszkańcy podnóży **Babiej Góry** nadali jej wiele przydomków. Niezwykłe zmiany pogody panująca u stóp masywu i zachmurzenie często ukrywające sylwetkę Babiej Góry sprawiły, że znana jest ona także jako „**Matka Niepogód**” czy „**Kapryśnica**”. Pochodzenia innego określenia, jakim jest „**Królowa Beskidów**” wydaje się być oczywiste – wystarczy spojrzeć na ten potężny masyw zamykający horyzont...

Babiogórska mozaika

Wypełnij ołówkiem każde pole zaznaczone trójkątem. Jakie zwierzę ukryło się w mozaice? Podkreśl jego nazwę spośród zaproponowanych poniżej.

Dlaczego **ryś** ma pędzelki na uszach? Jedna hipoteza sugeruje, że te włoski wspomagają słuch – działają trochę jak anteny zbierające dźwięk. Druga hipoteza każe doszukiwać się w pędzelkach elementów maskujących, które pozwalają ryśowi lepiej się ukryć w płatanninie galezi.

Książeczka

7

Mapa parku

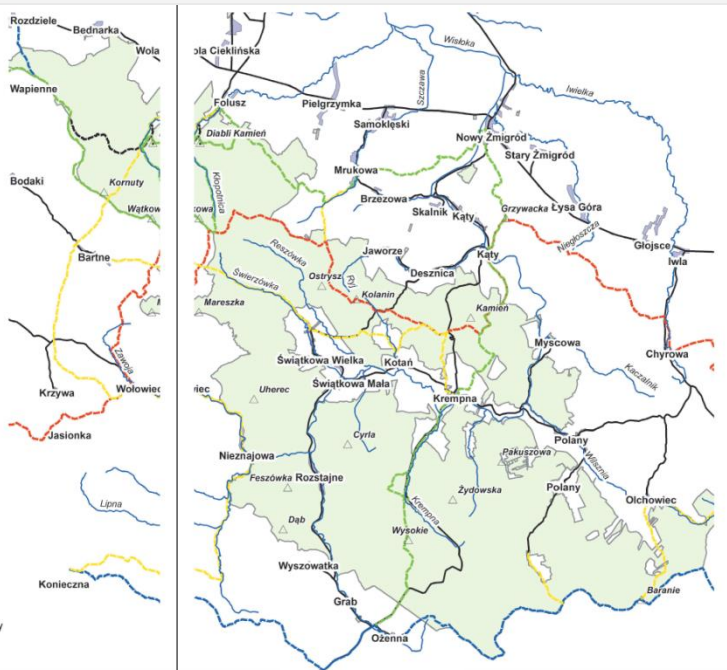
Zaznacz na mapie MPN trasy swoich wędrówek oraz miejsca, które odwiedzi Ci się w Parku najbardziej.

Legenda

- Granica parku narodowego
- Wazniejsze drogi
- Szlaki turystyczne
- △ Szczyty

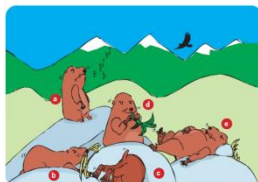
0 2,5 5 10 Kilometry

8

Co robią świstaki?

Każdy z członków świstaków rodzi się na naszym rysunku podwójną czas i nie czyni. Spróbuj odgadnąć, czym zajmują się poszczególne świstaki. Wpisz odpowiadające im litery w kółka znajdujące się pod obrazkiem.

- Świstaki potrafią prawie wszystkie rośliny, bardzo lubią ziemniaki, soczyste jagody i morele.
- Przed kłosem lata stąg się grubo i obronnie fluszczy. Niekiedy możemy w obronach jak wyglądają się na skłach.
- W nocy, w której rodzi się spój, świstaki przypominają komosę wywołaną suchymi trawami.
- Kiedy zbiera się niebezpieczeństwo, zwierzęta te wydają głośny i przerywany odgłosy dźwięk.
- Odrzucają o niebezpieczeństwie chowają się do najbliższej nory.

Zimowy ten świstaków bardzo krótkim przetrwać trwa 6-8 miesięcy. Temperatury ich ciała zmienia się do około 10°C, serce uderza około 15 razy na minutę (w lecie ok. 130 razy), ilość odchodów zmniejsza się do 4-5 na miesiąc.

10

Duże drapieżniki

Na poniższym obrazku ukryły się wszystkie duże drapieżniki występujące w Magurskim Parku Narodowym. Również w terenie bardzo trudno je spotkać, ponieważ są niezwykle ostrożne i jest ich niewiele. Wyciszyć z nich są objęte ochroną. Zaznacz kontury tych, które udało Ci się wypatrzyć na rysunku.

0 100 200 300 400 500 600 700 800 900 1000 1100 1200 1300 1400 1500 1600 1700 1800 1900 2000

Wilk jest gatunkiem śladnym, tj. żyje w grupach, które nazywamy watahami. W Karpatach liczą one od 2 do 10 osobników. Samica wilka nazywamy basenem, a samiec wadzą. Wataha wspólnie żyje, poluje i odpoczywa. W Magurskim Parku Narodowym także żyją wilcze watahy, jednak nie łatwo je spotkać. Wilki unikają ludzi i żyją w lasach, gdzie czują się bezpieczne. Podczas wędrówek po Parku możesz natrafić na wilcze tropy, które są nieco podobne do tropów psa.

11

Opowieści z lasu

Posłuchaj także podpowiedzi pracownika Parku, który mówi o swoich spotkaniach z drapieżnikami. Wpisz ich nazwy przy każdej przeczytanej historii.

Pod wykrętem siedział cicho
Wale brym go nie zobaczył
I w oddali zobaczył
Szara ich wataha w biegu

Zimą napotkam tropy
Odbite na białym śniegu
I w oddali zobaczył
Szara ich wataha w biegu

Jego odgłos usłyszałem
Kłacz przez młokidki podkowy
Gdyby wleciał się z nim spotkał
Sięgnął by mi wyżej głowy

Książeczka

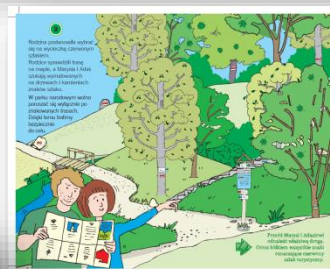
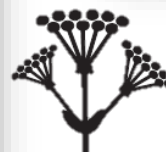
1. Lato na dobre zawitało w Tatry. Adaś, mała Marysia, mama i tata wybierają się na górską wycieczkę. Właśnie są w garderobie i ubierają się w odpowiednie stroje.

2. Pomóż dzieckom wybrać odpowiedni ekwipunek potrzebny na górskim szlaku. Otrze kółkiem rzeczy, które warto zabrać ze sobą na wycieczkę.

3. Po wejściu z lasu szlak doprowadził ich na ogromny polany. Dzieci znowu są głodne. Marysia i Adaś próbują znaleźć sery. Sery mają różne kształty i smaki – ile wyciągnie w Tatrach smacznych wyrobów.

4. Wykresz Marysia i Adasia, przykryj je kółkami, które będą sery. Wykresz też sery, które będą sery.

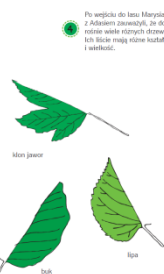

5. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie.

6. Po spacerze z wyprzedził mama przegubiła album, do którego Marysia i Adaś włożyli zdjęcia. Wzruszony wycieczki razem ze zdjęciami wspomnień przyjeżdża w Magurę.

7. Pokoloruj zdjęcie w albumie.

8. Po wejściu do lasu Marysia i Adaś postanowili zbierać liście. Liście mają różne kształty i wielkość.

9. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie. Rodzina postanowiła wybrać się na spacer po lesie.

10. Zaznacz na leżącej kłodzie wszystkie organizmy tam żyjące.

Kulturowy wypas

Kulturowy wypas

W Tatrzzańskim Parku Narodowym chronimy nie tylko przyrodę, ale również kulturę tutejszej ludności. Do dziś na wybranych tatrzańskich polanach prowadzony jest tradycyjny wypas owiec. Jedną z takich polan jest Wyznia Kura Miętusia. Jest tutaj baczówka, gdzie można spróbować, jak smakują tradycyjne wyroby z owczego mleka.

Twoim zadaniem jest wybranie z rysunku elementów, które zawdzięczamy wypasaniu w Tatrach owcom.

**Tropem
Historii**

Wozownia

Najstarszym budynkiem w Zespole Dworsko-Parkowym w Kuźnicach jest Wozownia. W dawnych czasach mieszkańcy kuźnickiego dworu przechowywali w niej swoje powozy. Dziś małe siłą ekspozycji „Kolejka Antoniego Kocjana”. Zwiedzając ją, poznasz zwierzęta żyjące w latach i ich okolicy.

Twoim zadaniem będzie odszukanie wśród eksponatów dwóch zwierząt, które przedstawiono razem z ich zdobywcą. Są to:

Tajemniczy Ogród

Co to za drzewo?

Rozwiąż zagadki – wierszyki. Aby prawidłowo rozwiązać to zadanie, odwiedź Tajemniczy Ogród przy Centrum Edukacji Przyrodniczej TPN, a następnie:

a) stań tyłem do głównego wejścia naszego muzeum. Drzewo z pierwszej zagadki rośnie tuż przy wejściu po lewej stronie.

Król Jagiełło w mieście Warce
Kazał chronić już te drzewa
Wśród trujących igieł harce
Ptak na pięknie śpiewa

b) rozwiązanie drugiej zagadki znajdziesz nieco dalej na klombie po przeciwnej stronie.

W Tatrach w lesie jest królową
Na granicy górnej lasu
Ptak zasadzi nową
By wyrosła – trzeba czasu

c) idź ścieżką po lewej stronie tablicy „Tajemniczy Ogród”. Po minięciu uschniętego drzewa szukaj rozwiązania trzeciej zagadki.

Wiosną biała liści zieleni
Gdy czerwone – wtedy jeleń
Pod tym drzewem buki szuka
I Ty też rozpoznasz

W drodze do
Morskiego Oka

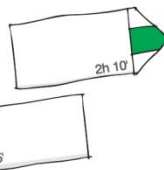

Tatry to najwyższe góry w Polsce

W trakcie wędrówki do Morskiego Oka, zauważysz, że wzdłuż szlaku umieszczono tablice ścieżki edukacyjnej. Znajdziesz na nich wiele ciekawych informacji związanych z przyrodą tego rejonu.

Po około 45 minutach marszu usłyszysz nasilający się huk potoku, a przy moście po prawej stronie znajdziesz tablicę ścieżki edukacyjnej, z której możesz dowiedzieć się, że dotarłeś do

Za mostem od naszej drogi, w prawo, strómo do góry prowadzi zielony szlak, ale Ty idziesz dalej prosto czerwonym szlakiem. Wpisz w odpowiednie miejsca, dokąd one prowadzą.

Tuż przed wodospadami, po prawej stronie, w dawnym domu dróżnika znajduje się wystawa, opowiadająca o historii tego miejsca.

Z pominięciem rozprawy się też by rozprawy. Zaufajmy Cichemu i kłótnię odpuśćmy: w końcu, z kłótni śmiech dla przeszłych burzliwych rzeczy wyszedł się dość słodkimi słowami. Tak obok jest łabędzi śmiech odkaśnięty. Podkreślił swoje słowa. Mówi nie o burzy, o burzy.

Wzrost w gwarze gipsowej oznacza wolki gips. Zdobądź takie gipsy tutaj!

Wykres 4. porównanie efektu niepełnoletnich dzieci.

Przy końcu Piłarny Sami Kowalskiego dopisaliśmy, że jest i generalizacja przez świat /po prostu/. Według dopisaliśmy, że można /to jest i zgeneralizujemy się na podstawie na ogółnie. Najbardziej bardzo podstawowa jest /ogólnie, więc /to jest i ogólnie jest /ogólnie jest. The following phrase concerns, we generalize the following sentence. However, there do not seem to be any generalizations, we are in /and, however/.

Stoppa via politica parlamentare Ludovico Zullo

Przysięga

Jako przyjaciel parku narodowego ślubuję:
dbać o każde drzewo w parku
korzystać z wyznaczonych ścieżek,
dbać o czystość w lesie,
przekazywać miłość do przyrody innym.

Uroczyście przysięgam dbać o rośliny i zwierzęta,
Mówić innym, jak je chronić i o nie dbać,
Będę dumnie nosił tytuł Przyjaciela Parku.

Uroczyście przysięgam
stać na straży porządku natury,
szanować zwierzęta i rośliny,
pogłębiać swą wiedzę,
by być jak najlepszym przyjacielem parku.

Dzięki Tobie nauczyłem się dbać o przyrodę.
Wiem, że papierki, butelki, bambosze będę wrzucać w
odpowiednie kosze.

Będę zbierał papiery i dbał o czystość rekreacyjnej sfery.
Nauczę innych porządku w każdym zakątku.
Jestem dumny z tego, co zrobiłem i innych zachęciłem.

Przyjacielem parku narodowego przyrzekam być,
Dbać, szanować i pomagać mu żyć,
zasad ochrony zawsze przestrzegać
i dawać innym przykład jak to robić trzeba.

Jestem dumnym Przyjacielem Parków
i obiecuję chronić je bez ustanku,
Uczę się o nich stale i dążę do celu wytrwale.
Dbam o lasy i góry, o wszystkie zasoby natury,
Ślubuję dziś w chwale dbać o przyrodę stale.

Jako przyjaciel parku narodowego obiecuję:
dbać o otaczającą mnie przyrodę,
zwracać uwagę na niewłaściwe zachowanie innych,
dawać dobry przykład.

Uroczyście przysięgam dbać o przyrodę,
jestem dumny, że mogę stać na jej straży,
chcę swoją wiedzę przekazywać innym,
będę prawdziwym Przyjacielem
Magurskiego Parku Narodowego

Dyplom

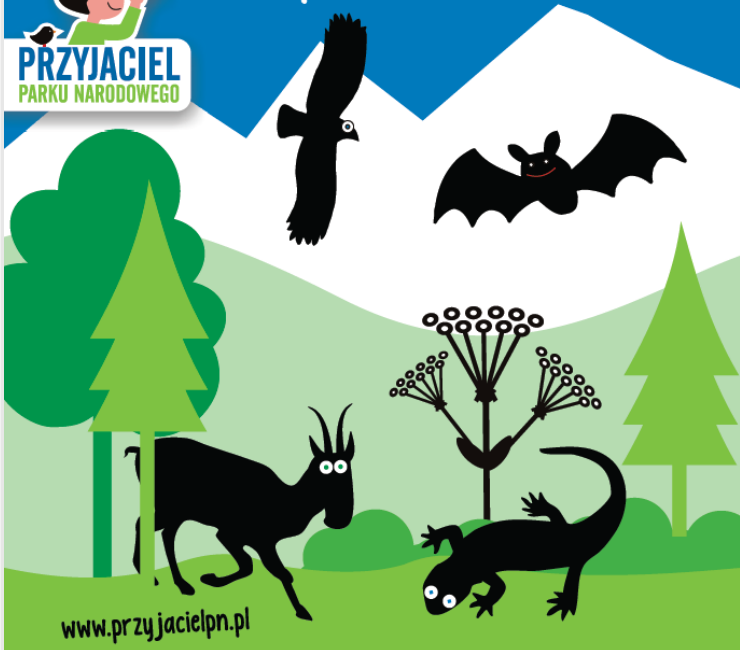
Medal

Piknik rodzinny w Parku Jordana

Niedziela, 12 kwietnia 2015 r.
godz. 10.00–16.00

Poznaj małopolskie parki narodowe

www.przyjacielpn.pl

Organizacja:

Tatrzański Park Narodowy

2015
2016
2017

Program „Przyjaciel parku narodowego” realizowany jest w 2015 roku na terenie małopolskich parków narodowych: Babogórskiego, Gorczańskiego, Magurskiego, Ojcowskiego oraz Tatrzańskiego.

Program powstał w celach edukacyjnych, wychowawczych i profilaktycznych.

Program skierowany jest do dzieci w wieku 6–12 lat i ich rodziców. Aby wziąć udział w programie:

- odwiedź park narodowy
- rozwiąż wybrane zadania z książeczki
- weź udział w przynajmniej jednej aktywności oferowanej przez park
- złóż przysięgę dbania o przyrodę i dzielenia się swoją wiedzą z innymi.

Książeczkę możesz otrzymać w ośrodkach edukacyjnych parków narodowych. Jest ona bezpłatna. Informacji szukaj na stronie www.przyjacielpn.pl i w ośrodkach edukacyjnych parków narodowych.

Po wykonaniu zadań każdy uczestnik programu otrzymuje pamiątkowy dyplom i odznakę.

www.przyjacielpn.pl

Program został sfinansowany ze środków:

Patronat naukowy:

Promocja

Promocja

Realizacja

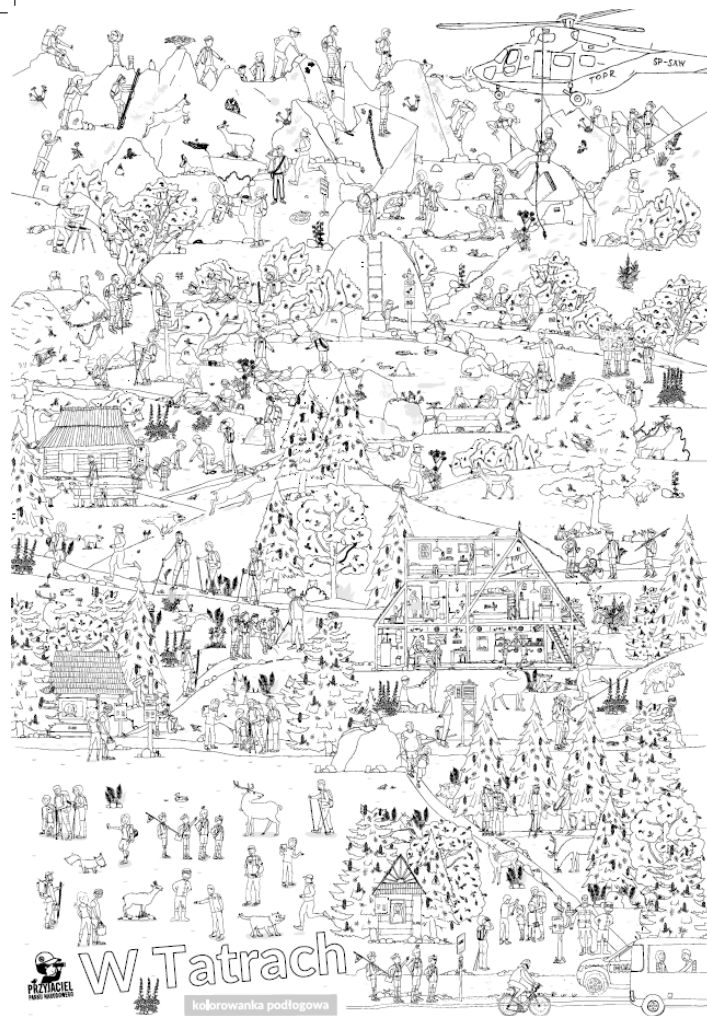
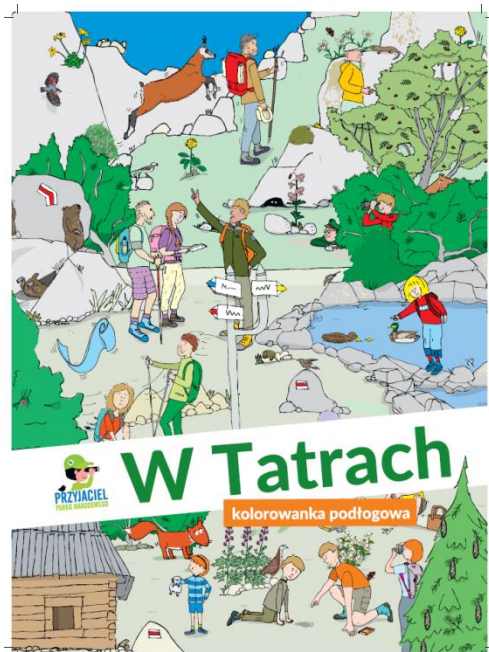
Realizacja

Realizacja

W Tatrach

Dariusz Grochal

W Tatrach

Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło w Tatry. W Tatrzańskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrowki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć tatrzańskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad górskim stawem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję. Dorosli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Tatrzańskiego Parku Narodowego.

Podążaj czerwonym szlakiem, a poznasz bohaterów tej książki.

Czy wędrowka ich czegoś nauczyła?
Czy mieli ciekawe przygody?
Czy wszyscy bezpiecznie wrócili do domu?

Na te i inne pytania poszukaj samodzielnie odpowiedzi.

Program „Przyjaciół parku narodowego” realizowany jest w Babogórskim, Magurskim, Gorczańskim, Ojcowskim i Tatrzańskim Parku Narodowym.

Do uczestnictwa w programie zaproszone są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

Aby zostać przyjacielem parku, trzeba:

- odwiedzić park narodowy,
- odebrać bezpłatną książeczkę,
- rozwiązać przygotowane zadania,
- zobaczyć wskazane miejsce w parku,
- złożyć przysięgę i odebrać dyplom oraz medal.

Więcej informacji na stronie www.przyjacielpn.pl

Rodzina wybrała się w góry na wycieczkę. Tata został bohaterem, a Ania pomogła pewnej kaczkę.

Gustaw jest malarzem, wybrał się w góry, by...

Hanka sama wędrowała po górach, coś zgubiła i co z tego wynikło?

Lis Chytrusek, amator resztek.

Bogusia i Waldek w górach znaleźli się chyba przypadkowo.

Uparty Wilk wybrał się na polowanie.

Harcerze: Kuba, Marek, Szymon i Paweł w górach zobaczyli wiele zwierząt, ale też zebrał...

Pani Kozica nie lubi dużych latających czerwonych ptaków.

Czesiek, ratownik TOPR, miał pracowity dzień.

Jeleń Kopytko miał ciężki dzień.

Tego Pana nie lubimy...

Maciek to doświadczony turysta, ale w Tatrach pierwszy raz spotkał...

Piotr trenuje w górach.

Wolontariuszka Ola wie, jak zostać Przyjacielem TPN.

Koncepcja i scenariusz:
Marcin Guzik

Rysunki:
Dariusz Grochal

Konsultacja:
Jolanta Pułka, Magdalena Frączek

Wydawca:
Fundacja im. Zofii i Henryka Paryskich
ul. Chałubińskiego 42a
34-500 Zakopane

www.fundacjaparyskich.pl

Przygotowanie do druku:
Skład iter

ISBN 978-83-64500-06-0
Zakopanie 2016

Publikacja została sfinansowana ze środków:

© by Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich, 2016
© by Tatrzański Park Narodowy, 2016
© by Dariusz Grochal, 2016

W Tatrach

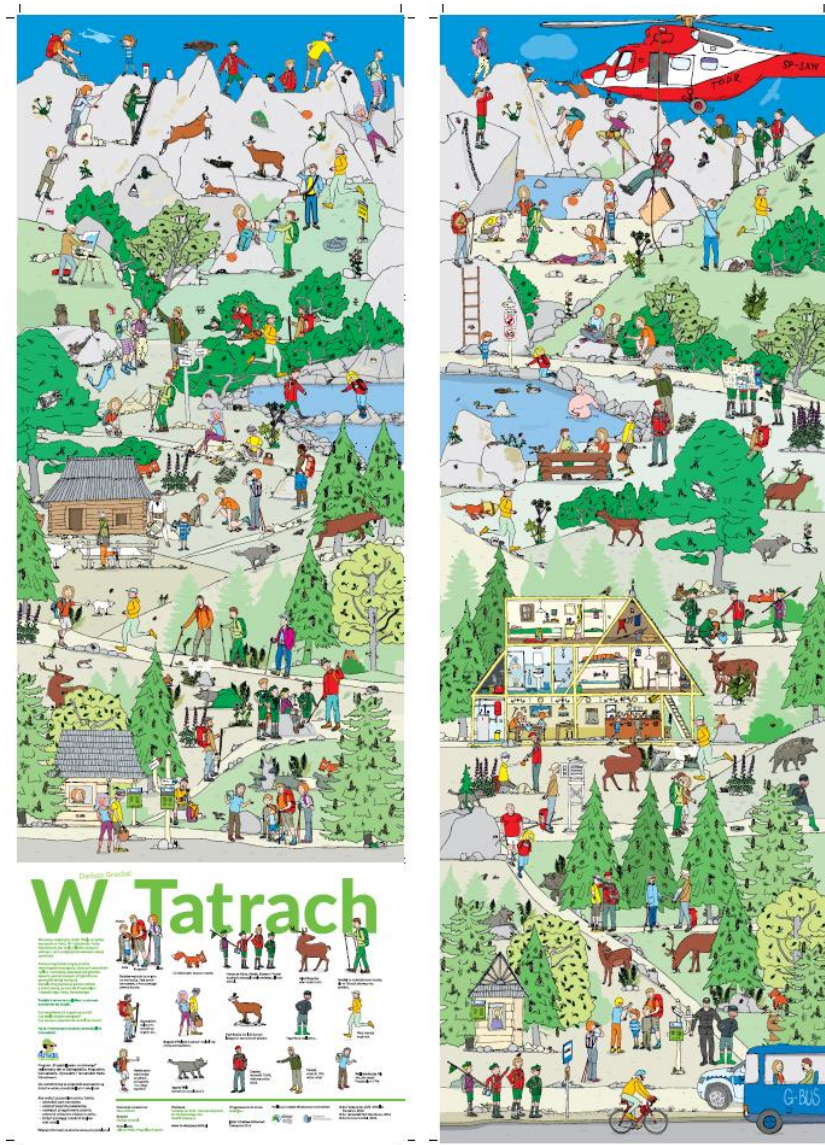
Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło w Tatry. W Tatrzańskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrówki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć tatrzańskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad górskim stawem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję.

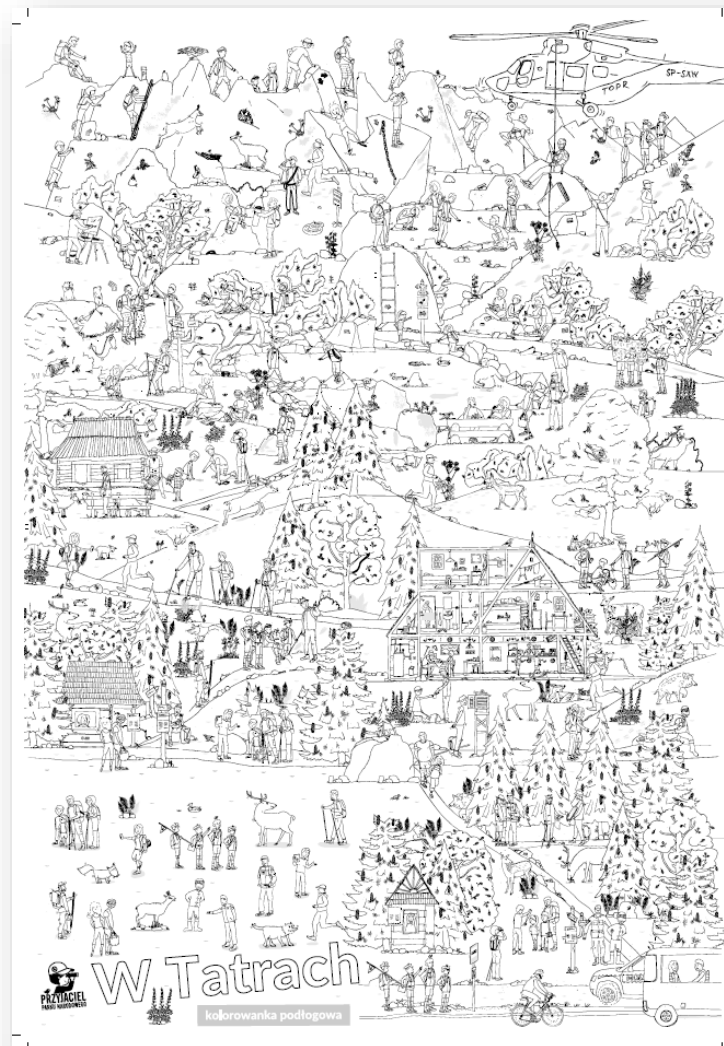
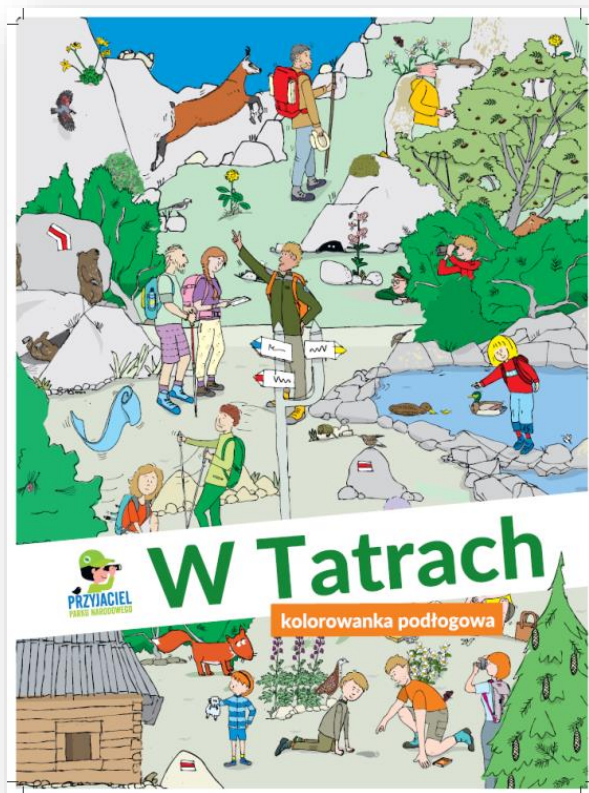
Dorośli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Tatrzańskiego Parku Narodowego.

W Tatrach.

8 stron, format 430 x 320 mm

W Tatrach

Dariusz Grochal

Na Babiej Górze

Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło w góry. W Babiogórskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrowki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć babiogórskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad górskim potokiem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję. Dorosli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Babiogórskiego Parku Narodowego.

Podążaj szlakiem, a poznasz bohaterów tej książki.

Czy wędrowka ich czegoś nauczyła?
Czy mieli ciekawe przygody?
Czy wszyscy bezpiecznie wrócili do domu?

Na te i inne pytania poszukaj samodzielnie odpowiedzi.

Program „Przyjaciela parku narodowego” realizowany jest w Babiogórskim, Magurskim, Gorczańskim, Ojcowskim i Tatrzańskim Parku Narodowym.

Do uczestnictwa w programie zaproszone są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

Aby zostać przyjacielem parku, trzeba:

- odwiedzić park narodowy,
- odebrać bezpłatną książeczkę,
- rozwiązać przygotowane zadania,
- zobaczyć wskazane miejsce w parku,
- złożyć przyszłą i odebrać dyplom oraz medal.

Więcej informacji na stronie www.przyjacielpn.pl

Karol
Rodzina wybrała się na Babia Góra. Karol i Kacper zdobyli medal Przyjaciela Babiogórskiego Parku Narodowego, ale to Dziadek Bartłomiej spał się na medal.

Harcerki Ania i Marysia, pomagają i tu i tam.

Wojtek, strażnik parku, ma wszystko na oku i wręcza medale.

Heniek i Halina, amatorzy pierogów z borówkami – w dużych ilościach.

Borsuczka Bronka, chwała się wyspać, a tu...

Niedźwiedź Maćko, miał ochotę na miód, a narobił stracha niemiłym gościom.

Patrycja i Kasia fotografują przyrodę i też zdobyły medal Przyjaciela Babiogórskiego Parku Narodowego.

Helena z Pimpusiem na niebezpiecznym spacerze (?).

Profesor Jelonek, prowadzi szeroko zakrojone badania.

But turystyczny, świadek wstrząsającej historii.

Piotr już wie, że nie wolno w czasie burzy...

Marlena, gubi się i odnajduje.

Oscar, Marta i Mirek, zjedli wszystkie rozumy..., również własne.

Scenariusz:
Marcin Guzik, Dariusz Grochal,
Grażyna Trybała, Katarzyna Fujak,
Tomasz Urbaniec,
oraz:
Anna, Blanka, Emilia, Jakub,
Maja, Mateusz, Paweł, Wiktoria

Rysunki:
Dariusz Grochal

Konsultacja:
Jolanta Pułka, Magdalena Frączek

Przygotowanie do druku:
Sławek Iłter

Wydawca:
Babiogórski Park Narodowy
34-222 Zawoja 1403,
Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich
ul. Chałubińskiego 42a, 34-500
Zakopane

ISBN 978-83-64500-09-1
Zawoja 2016

Publikacja została sfinansowana ze środków:

© by Babiogórski Park Narodowy, 2016
© by Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich, 2016
© by Dariusz Grochal, 2016

Na Babiej Górze

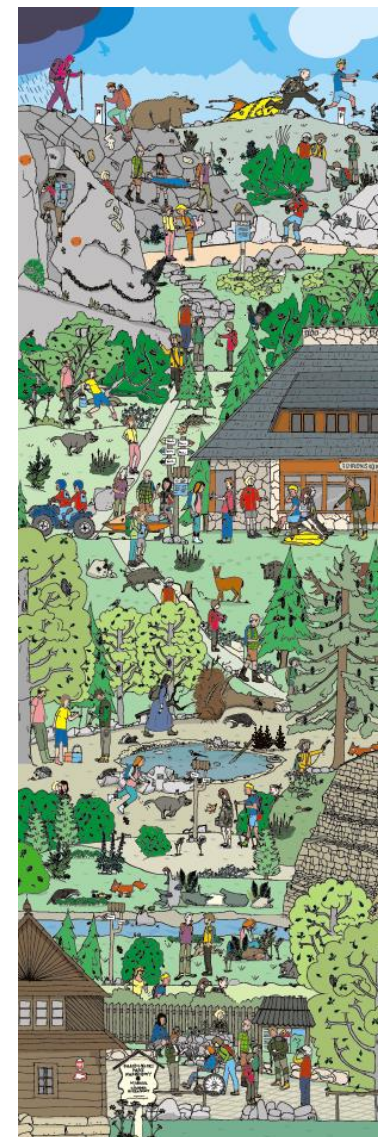
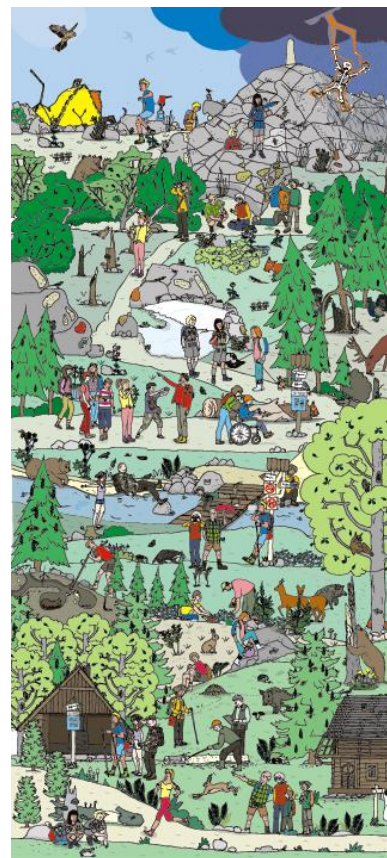
Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło na Babią Górę. W Babiogórskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrówki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć babiogórskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad górskim stawem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję.

Dorośli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Babiogórskiego Parku Narodowego.

Na Babiej Górze.

8 stron, format 430 x 320 mm

Dariusz Grochal

W Gorcach

Stonieczny wakacyjny dzień sprzyja góskim wędrownikom. W Gorczańskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wycieczki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć gorczańskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad góskim potokiem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję. Dorośli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Gorczańskiego Parku Narodowego.

Podążaj szlakiem, a poznasz bohaterów tej książki.

Czy wędrownika ich czegoś nauczyła?
Czy mieli ciekawe przygody?
Czy wszyscy bezpiecznie wrócili do domu?

Na te i inne pytania poszukaj samodzielnie odpowiedzi.

Program „Przyjaciel parku narodowego” realizowany jest w parkach narodowych: Babiogórskim, Magurskim, Gorczańskim, Ojcowskim i Tatrzańskim.

Do uczestnictwa w programie zaproszone są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

Aby zostać przyjacielem parku, trzeba:

- odwiedzić park narodowy,
- odebrać bezpłatną książeczkę,
- rozwiązać przygotowane zadania,
- zobaczyć wskazane miejsce w parku,
- złożyć przysięgę i odebrać dyplom oraz medal.

Więcej informacji na stronie www.przyjacielpn.pl

Babcia Stasia

Małgosia

Jaś

Tata Adam

maskotka

Rys Pędzelek

Rodzina wybrała się w Gorce. Małgosia zdobyła medal Przyjaciela Gorczańskiego Parku Narodowego, a największą przygodę przeżyła gdy...

Ten człowiek wjeżdżając na teren GPN złamał zakaz ...

Paweł Rudzki, słynny ornitolog, przyjechał w Gorce by zobaczyć guszcza...

Rys Ryszard to stały mieszkaniec gorczańskiej puszczy...

Mateusz i Tadeusz pracują w telewizji TV Przyroda, przyjechali w Gorce, aby nakręcić film o życiu rzadkich gatunków zwierząt.

Wojtek postanowił pojechać rowerem z Rabki aż do schroniska pod Turbaczem.

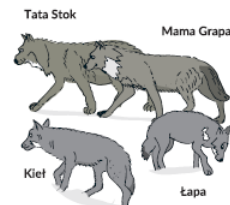
Antek i Zosia, studenci nauk przyrodniczych są na praktyce w GPN...

Robert przyjechał w Gorce, bo kocha przyrodę i nie lubi tłoku na szlakach turystycznych, a plaster w plecaku...

Pracownicy GPN – Ola i Michał mieli pracowity dzień, a wszystko zaczęło się od...

Tata Stok

Mama Grapa

Kiet

Łapa

Młode wilki wędrują ze swymi rodzicami by poznać świat...

Salamandra Matylda, chroni swą wilgotną skórę przed wysuszeniem, dlatego mieszka i ukrywa się w leśnych zakamkach.

Scenariusz:
Marcin Guzik, Dariusz Grochal,
Anna Kurzeja, Krystyna Popko-
Tomasiewicz, Mariola Stefanik,
Ewa Strauchmann
oraz:
Marysia, Ola, Zuzia, Daniel, Łukasz,
Krystian, Oskar

Rysunki:
Dariusz Grochal

Konsultacja:
Jołanta Pułka, Magdalena Frączek

Przygotowanie do druku:
Słodka liter

Wydawca:
Gorczański Park Narodowy
Poręba Wielka 590,
34-735 Niedźwiedź
www.gorcepn.pl

ISBN: 978-83-946261-0-5
Poręba Wielka, 2016

Publikacja została sfinansowana ze środków:

Gorczański
Park Narodowy

Druk:
OPAKOLOR Zakład Pracy Chronionej,
Kraków

© by Gorczański Park Narodowy, 2016

W Gorcach

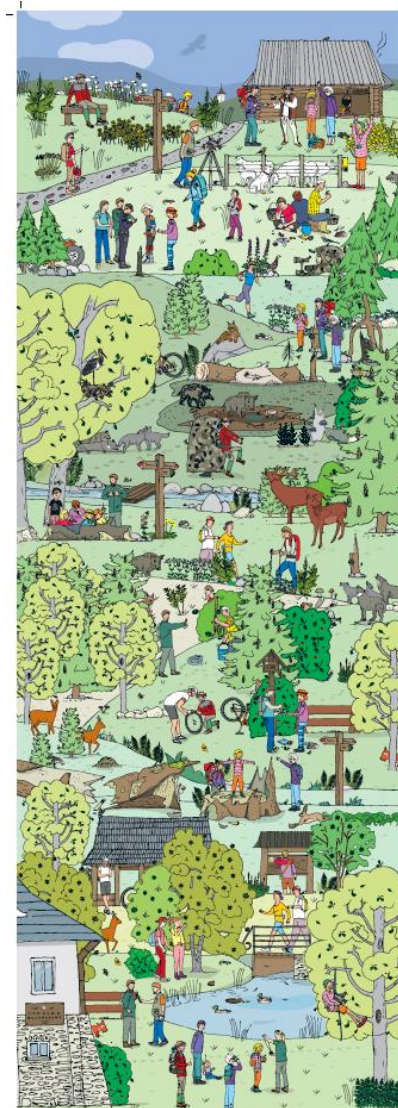
Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło w Gorce. W Gorczańskim Parku Narodowym jest wiele szlaków pieszych. Jednym z nich podążają bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrówki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć gorczańskie rośliny i zwierzęta, odpocząć nad górskim stawem, poznać nowych przyjaciół oraz sprawdzić swoją kondycję.

Dorośli chcą podziwiać górskie widoki, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Gorczańskiego Parku Narodowego.

W Gorcach.

8 stron, format 430 x 320 mm

W Ojcowskim Parku Narodowym

Dariusz Grochal

W Ojcowskim Parku Narodowym

Słoneczny wakacyjny dzień. Wiele turystów wyruszyło na wycieczki szlakami Ojcowskiego Parku Narodowego. Podążają nimi także bohaterowie naszej opowieści.

Podczas wędrowki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć rzadkie rośliny i zwierzęta, obejrzeć zabytki Doliny Prądnika, odpocząć na łonie natury. Dorosli chcą podziwiać unikatowy ojcowski krajobraz, a dzieci marzą, by stać się Przyjacielem Ojcowskiego Parku Narodowego.

Podążaj szlakiem, a poznasz bohaterów tej książki.

Czy wędrowka ich czegoś nauczyła?
Czy mieli ciekawe przygody?
Czy wszyscy bezpiecznie wrócili do domu?

Na te i inne pytania poszukaj samodzielnie odpowiedzi.

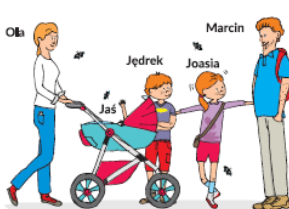
Program „Przyjaciela parku narodowego” realizowany jest w parkach narodowych: Babogórskim, Magurskim, Gorczańskim, Ojcowskim i Tatrzańskim.

Do uczestnictwa w programie zaproszone są dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym.

Aby zostać przyjacielem parku, trzeba:

- odwiedzić park narodowy,
- odebrać bezpłatną książeczkę,
- rozwiązać przygotowane zadania,
- zobaczyć wskazane miejsce w parku,
- złożyć przysięgę i odebrać dyplom oraz medal.

Więcej informacji na stronie www.przyjacielpn.pl

Rodzina wybrała się na wycieczkę do Ojcowy. Jędrzek stawał nawet na głowie, aby zdobyć medal Przyjaciela Ojcowskiego Parku Narodowego, a jego siostra Joasia zgubiła i znalazła coś ważnego. Jaś, ich młodszy brat, chyba przespał całą wycieczkę.

Kacper trochę narozrabiał, ale nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło. Jego mama Izabela na końcu wycieczki będzie bardzo dumna ze swego syna.

Darek i Beata, pracownicy OPN, nie próżnują. Darek pilnuje przestrzegania zasad obowiązujących w parku, a Beata dzieli się swoją wiedzą z turystami.

Kapitan Ryjek Gołonka jak zwykłe odbył daleki rejs.

Natan bardzo szybko jeździ na rolkach, ale w Ojcowie napotkał „zielone przeszkody”.

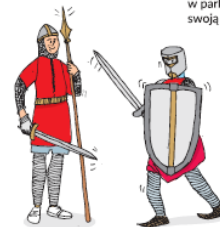

Paweł i Piotr spędzili sportowy dzień w OPN.

Jacek Gacek nietoperz, wszędzie go pełno, bo to król OPN.

Grzesiek zbyt ufał GPS-owi i wpadł...

Władysław i Kazimierz, ojcowscy łącznicy z historią, w lesie zgubili...

Rebe i jego rodzina: babcia, dziadek, kuzyni, ciotki, wujek, dzieci oraz sąsiedzi przechodzą przez niebezpieczną drogę.

Czesiek i Marysia zgłodzieli po trudach wycieczki, ale zapomnieli, że park narodowy to nie ogródek. Jak skończył się dla nich positek?

Stefan i Barbara, ćwiczą, bo wiedzą, że ruch to zdrowie!

Scenariusz:
Marcin Guzik, Dariusz Grochal,
Alicja Fischer, Janusz Głanowski
oraz:
Wiktoria, Julia, Antosia, Sebastian,
Karol, Borys, Mateusz, Nikodem,
Piotrek

Rysunki:
Dariusz Grochal
Konsultacja:
Jołanta Pułka, Magdalena Frączek
Przygotowanie do druku:
Sławomir

Wydawca:
Ojcowski Park Narodowy
Ojów 9, 32-045 Sutoszowa
Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich
ul. Chałubińskiego 42a,
34-500 Zakopane
ISBN 978-83-60377-31-4
Ojów, 2016

Publikacja została sfinansowana ze środków:

© by Ojcowski Park Narodowy, 2016
© by Fundacja im. Zofii i Witolda Paryskich, 2016
© by Dariusz Grochal, 2016

W Ojcowskim Parku Narodowym

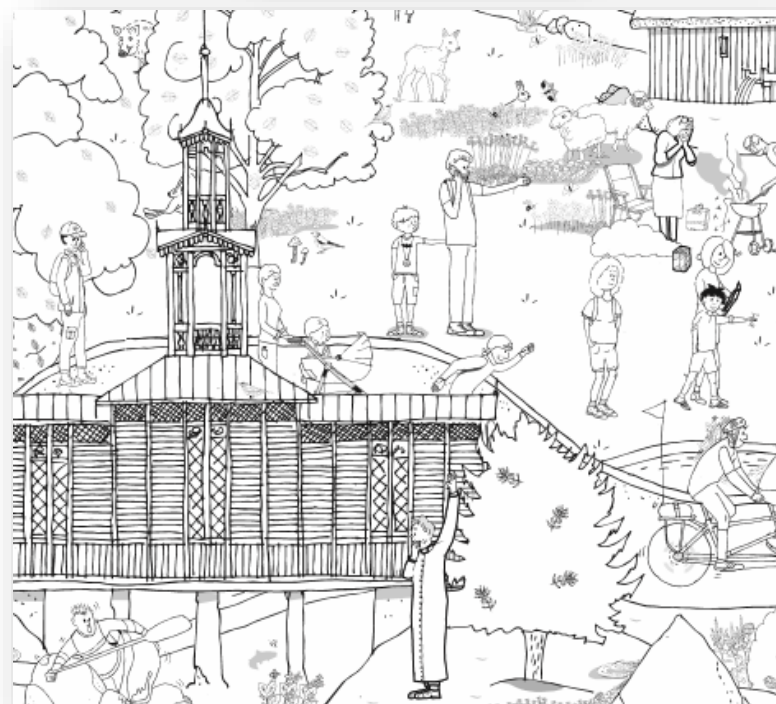
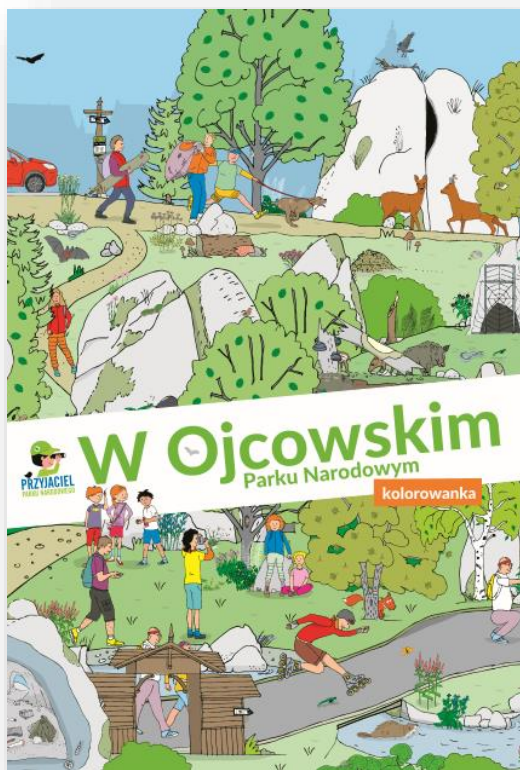
Słoneczny wakacyjny dzień.
Wielu turystów wyruszyło na
wycieczki. W Ojcowskim Parku
Narodowym jest wiele szlaków
turystycznych. Jednym z nich
podążają bohaterowie naszej
opowieści.

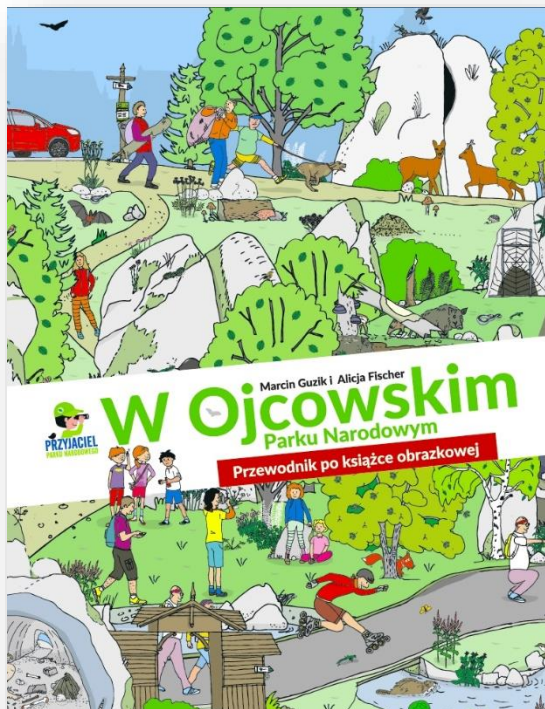
Podczas wędrówki pragną przeżyć niewiarygodne przygody, zobaczyć rzadkie rośliny i zwierzęta, zobaczyć zabytki Doliny
Prądnika, odpocząć na łonie natury. Dorośli chcą podziwiać unikatowy ojcowski krajobraz, a dzieci marzą by stać się
Przyjacielem Ojcowskiego Parku Narodowego.

W Ojcowskim Parku Narodowym.
8 stron, format 430 x 320 mm

W Ojcowskim Parku Narodowym

W Ojcowskim Parku Narodowym

Główni bohaterowie opowieści

Joasia i Jędrzek
Podzieliwszy razem z rodzicami i młodszym bratem Jasiem wybrali się na wycieczkę do Ojcowskiego Parku Narodowego. Przy Bramie Krakowskiej dzieci zauważyli chłopca, który malował na skałe farby w kolorze. Pojechały do niego. Zwrócił na uwagę, że tak nie robią. Odchodząc, zawiązyli sznurkiem Ojcowski Park Narodowy, który podbiegł do chłopca i z nim rozmawiał.
Idąc dalej Doliną Pędnika, rodzina rozdzieliła się, tata ze starszymi dziećmi poszedł do Jaskini Łokietka, a mama z Jasiem spacerowała wzdłuż potoku. W jaskini dzieci poznały legendę o królu Władysławie i w Lublińcu opowiedziano im o królu Władysławie. W tym czasie pomagał Kacprów, którego poznał przy Bramie Krakowskiej, miejscowi ze śmieciarni, jakie on razem ze starszym Dariuszem potierali wzdłuż potoku.
Po wyjściu z jaskini Joasia, by się rozgadać, postanowiła pokazać rodzicom rowy tancerzy, jakiego nauczyła się w szkole. W czasie kręcenia prądu wypadła jej maskotka przypięta do torbki – kapłan Rytek Gólszka.

Joasia i Jędrzek

Kapłan Rytek Gólszka

Miejsca i obiekty

Brama Krakowska
Najważne miejsce jest związane ze starym kościołem handlowym, który miał prowadzić łędy z Krakowa na Śląsk już w średniowieczu, ale do dnia dzisiejszego nie dotrwały dokumenty, które pozwoliłyby potwierdzić te przekazy.
Przez skalne w kotłach białe, tworzą się w miejscach, gdzie do głównej doliny uchodzą mniejsze, boczne wąwozy.
Potok, który w dawnych epokach płynął wąwozami Skakłami oraz Czułką Skakłami, a następnie Wąwozem z Krakowską Bramą przecinał opokony na wzniesieniu wapieni skaliste na dwa części. Rastony skalne mają wysokość 15 m. Na skałach widoczne są pocięte opadanie, związane z kolejnymi warstwami wapieni. W tych miejscach mają one zakręcone kształty wskutek erozyj i powolnego wietrzenia.
Do Hławy Krakowskiej można dojść, idąc z Ojcowa doliną dolną Pędnika nadstawami i czerwonymi skałami, lub nadziemnym szlakiem od strony Czajowic i Jaskini Łokietka.

Jaskinia Cienna i Skała Rekiwica
Jaskinia ta jest jednym z najpiękniejszych stanowisk archeologicznych w Polsce. Najbardziej znane tutaj narzędzia krzemienne, wytworzone przez ludzi neandertalskich, datowane są na ok. 100-115 tys. lat p.n.e. Z późniejszych okresów pochodzą odnalezienie noży, szpilek, szpilek do szycia drewna i skóry, a także do ognia miedzi upakowanych zawieszki. Należą do krzemienia nazywanego Hgł.

Zasady obowiązujące odwiedzających Ojcowski Park Narodowy

Parkujemy w wyznaczonych miejscach

Na terenie parku narodowego pozostawiamy samochód w wyznaczonych miejscach. Przestrzegając tej zasady, nie tylko dbamy o własne bezpieczeństwo, ale również ograniczamy niekorzystny wpływ naszych pojazdów na głęboką i zapożytkowaną historię kawałka drogi czy tworzenia się korków, co może utrudniać przejazd m.in. karetom pogotowia, innym zwiastującym czy misyjnymi. Parkując w przeznaczonych do tego miejscach, ograniczamy też wpływ naszych samochodów na otoczenie. Nie należy parkować w miejscach, które nie są do tego przeznaczone, np. na skrajach dróg, w miejscach, które nie są do tego przeznaczone, np. na skrajach dróg, w miejscach, które nie są do tego przeznaczone, np. na skrajach dróg.

Chodzimy po wyznaczonych szlakach

OPN jest najpiękniejszym parkiem narodowym w Polsce. Mimo to, na potrzeby zwiedzających udostępniono ok. 40 km szlaków pieszych. Przechodząc one do najbardziej znanego i najpiękniejszego miejsc. Pono-

Informacje turystyczne

Grota Łokietka tel. (12) 419-48-01
Czynna codziennie od 12 kwietnia do 12 listopada 2017 (z wyjątkiem 1. listopada):
od 9.00 do 18.30 (kwiecień-wiosna, ostatnie wejście); od 9.00 do 17.30 (wiosna); od 9.00 do 18.30 (październik); od 10.00 do 15.30 (listopad).

Jaskinia Cienna tel. (12) 389 10 11
Czynna codziennie od 22 kwietnia do 8 października w godzinach od 10.00 do 17.00 (kwiecień-wiosna, ostatnie wejście);
do 16.00 (październik).

Ruiny zamku w Ojcowie tel. (12) 389 20-05
Otwarte od 08 kwietnia do 12 listopada:
(1. listopada nieczynne, w godz. od 10.00 do 16.45 (wiosna, wczesna); do 17.45 (miej. sierpnia); do 15.45 (październik); do 15.00 (listopad).
W niedziele i święta czas otwarcia przedłuża się o jedną godzinę.

Ekspozycja przyrodnicza w Centrum Edukacyjno-Muzeum OPN
Szczegółowe informacje dotyczące otwarcia ekspozycji dla zwiedzających, znajdują się na stronie internetowej Parku:
www.ojcowski-park-narodowy.pl

Rośliny, grzyby i zwierzęta

DRZEWIA I KRZEWY

Brzozosław

Gatunek brzozy odkryli w 1809 r. w Hamnie koło Ojcowa. Przez długi czas traktowany jako odrębny gatunek występujący tylko w tym miejscu. Współcześnie uważany za mieszankę brzozy brodawkowatej i brzozy Szclera, występujący także poza Polską. Brzoza ojcowska jest podobna do brzozy brodawkowatej, różni się m.in. kształtem liści występujących na wierzchołkach. Podobnie jak inne gatunki brzozy do rozwoju potrzebuje dużo światła słonecznego. Gatunek objęty ścisłą ochroną.

Posadzone na plantacjach osobniki tego gatunku można spotkać w polach kół Ojcowa oraz koło Włch pod Hławą przy drodze do Jaskini Łokietka.

Buk pospolity

Buk należy do najczęstszych spotykanych drzew w Ojcowskim Parku Narodowym, jest gatunkiem ciemnozielonym, obficie owocującym co 5-10 lat. Owocem jest orzech w kolorze brązowym nazywany bukwią lub buczyną, który jest przysmakiem sokoł, sokoł, gruszek i różnych gryzoni. Drzewo dostarcza nam siły i wytrzymałość, dlatego często wykorzystywane jest na zwozówce. Drewno bukowe jest twarde i lżejsze, natomiast jego barki, używane do wyrobu klepek podłogowych, instrumentów (np. nowej brzozy) drewna pochodzą z instrumentu dętego – taghla, gę-

Realizacja 2015

Park Narodowy	Książeczki	Medale	Procent
Babiogórski	2.563	1.660	65%
Gorczański	1.800	100	6%
Ojcowski	1.900	500	26%
Magurski	1.200	500	42%
Tatrzański	22.800	4.370	19%
SUMA	30.263	7.130	24%

Realizacja 2016

Park Narodowy	Książeczki	Medale	Procent
Babiogórski	833	528	63%
Gorczański	1.500	300	20%
Ojcowski	1.140	500	44%
Magurski	800	250	31%
Tatrzański – wiek 3-5	2.360	1.800	17%
Tatrzański – wiek 6-11	8.250		
SUMA	14.883	3.378	23%

Autorzy

Program został sfinansowany ze środków

Patronat naukowy:

Program edukacyjny dla dzieci

PRZYJACIEL PARKU NARODOWEGO

Przygotowanie prezentacji:

Marcin Guzik

Tomasz Pasierbek

Jolanta Pulka

Grafika:

Dariusz Grochal

Skład liter, grafika wydawnicza

www.przyjacielpn.pl